

စီမံကိန်းအဆင့် အကျိုးသက်ရောက်မှုများ
လုံခြုံရေး

လုံခြုံရေး

ဤအပိုင်းတွင် ပါဝင်သော ကဏ္ဍများ -

- (က) ပတ်သက်ဆက်သွယ်သော နိုင်ငံရေးရာအခြေအနေ
- (ခ) ရေနံနှင့်ဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ
- (ဂ) ကွင်းဆင်းလေ့လာခြင်းမှ တွေ့ရှိချက်များ

(က) ပတ်သက်ဆက်သွယ်သော နိုင်ငံရေးရာအခြေအနေ

ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု ဧရိယာအတွင်းရှိ လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများ

လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုပြုနေသည့် ကုန်းတွင်းရေနံလုပ်ကွက်များသည် မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်း မကွေးတိုင်းဒေသကြီးတွင် အဓိကတည်ရှိပါသည်။ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားမှု ဖြစ်စဉ်သမိုင်းကြောင်း မရှိခဲ့ဘူးသည့် ဒေသဖြစ်ပြီး၊ မြန်မာ့သမိုင်းအတွက် အရေးပါသည့် ဒေသတစ်ခုဖြစ်ကာ ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကဏ္ဍနှင့် နီးကပ်စွာ စည်းနှောင်မှုရှိနေပါသည်။ ကိုလိုနီလက်အောက် ခေတ်ကာလတွင် Burma Oil Company (BOC) အလုပ်သမားများမှ စတင်ခဲ့သည့် သပိတ်သည် ကိုလိုနီနယ်ချဲ့၏ ဖိနှိပ်မှုကို ဆန့်ကျင်သည့် သပိတ်အဖြစ်သို့ နိုင်ငံအဝန်း ကူးစက်ပျံ့နှံ့သွားစေခဲ့ပါသည်။

မွန်ပြည်နယ်နှင့် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး အစိတ်အပိုင်းအချို့တွင် ဗဟိုအစိုးရနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု လက်နက်ကိုင်များ အကြား ဖြစ်ပွားသည့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခကို ဆယ်စုနှစ်ချီ၍ ခံစားရပြီးဖြစ်ပါသည်။ ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU) နှင့် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP) စသည့် လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများသည် တနင်္သာရီဒေသအစိတ်အပိုင်းများတွင် လှုပ်ရှားလျက် ရှိပါသည်။ သို့သော် ရတနာ/ရဲတံခွန် ဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းတည်ရှိရာဒေသများတွင် အဆိုပါအဖွဲ့အစည်းများ၏ လှုပ်ရှားမှုများ မရှိ တော့ကြောင်းကို တွေ့မြင်ရပါသည်။ မွန်ပြည်နယ်နှင့် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးများတွင် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး ဖော်ဆောင်မှုများ လုပ်ဆောင်နေပါသော်လည်း တပ်မတော်နှင့် ပူးပေါင်းပြည်သူ့စစ်များ၊ မွန်နှင့် ကရင်လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ၊ ခွဲထွက်အဖွဲ့များနှင့် ရာဇဝတ်ဂိုဏ်းများ စသည်တို့၏ စစ်ရေးဆောင်ရွက်မှုများကို တွေ့မြင်ရဆဲဖြစ်ပါသည်။ စစ်ရေးဆောင်ရွက်ချက်များနှင့် မလုံခြုံမှု များသည် အတိတ်ကာလတွင်းနှင့် အချို့မှာ ယခုတိုင်ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ (မြေယာ သိမ်းဆည်းခြင်း၊ မတရားငွေကြေးကောက်ခံခြင်း၊ အကြောင်းမဲ့ အဓမ္မအခွန်ကောက်ခံခြင်း၊ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုများ စသည်) ကို ဦးတည်စေပါသည်။

Southeast Asia Gas Pipeline Company (SEAGP)/ the Southeast Asia Crude Oil Pipeline Company (SEAOP) မှ မကြာသေးမီကမှ တည်ဆောက်သွယ်တန်းခဲ့သည့် ပိုက်လိုင်းသည် (Shwe Gas Pipeline ဟုလည်း ခေါ်သည်) ရခိုင်ပြည်နယ် ကျောက်ဖြူဆိပ်ကမ်းမှ မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းကို ဖြတ်သန်းလျက် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း တရုတ်နိုင်ငံတွင်းသို့ သွယ်တန်းထား ပါသည်။ ထိုပိုက်လိုင်း တည်ဆောက်မှုကာလအတွင်း အစိုးရသည် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ကျူးလွန်ခဲ့ကြောင်း နိုင်ငံ တကာနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင်းရှိ အဖွဲ့အစည်းများမှ အစီအရင်ခံစားရ ဖူးသော်လည်း ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ဆင်းရဲမွဲတေမှု အဆင့် တစ်ဘက်စောင်းနင်း မြင့်မားပြီး၊ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ အနည်းငယ်၊ သို့မဟုတ် မရှိဟု ဆိုနိုင်သော်လည်း ရှေ့တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အစ္စလာမ်နှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အုပ်စုများအကြား အကြမ်းဖက်သော ပဋိပက္ခများဖြစ်ပွားနေလျက်ရှိနေသော ပြည်နယ်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်းသည် လက်နက်ကိုင် တိုင်းရင်းသားအုပ်စုအတော်များများ အခြေစိုက်ရာ ဒေသဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့တွင် ဝပြည်သွေးစည်းညီညွတ်ရေးတပ်မတော် UWSA (နိုင်ငံတွင်းရှိ အကြီးမားဆုံးလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ ဖြစ်ပြီး၊ အစိုးရနှင့် မပြေပြစ်လှသော အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးကို ကာလအတော်ကြာ ရယူထားသည်)၊ ကချင်လွတ်မြောက်ရေး အဖွဲ့အစည်း KIO (အဓိက လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးအုပ်စု)၊ တအာဝင်း(ပလောင်) အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး တပ်မတော် TNLA၊ ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ (ရှမ်းပြည်နယ်တပ်မတော်-မြောက်)နှင့် မကြာသေးမီက ပြန်လည်လှုပ်ရှားလာသည့် ကိုးကန့် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ စသည်တို့ပါဝင်ပါသည်။ ရှမ်းပြည်မြောက်ပိုင်းတွင် KIO နှင့်အတူ TNLA တို့သည် တပ်မတော်နှင့် တိုက်ခိုက်

ပစ်ခတ်မှုများ ဆက်လက်ရှိနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ ပလောင်ဒေသအတွင်း တပ်အင်အားချို့ထွင်ရာတွင် တပ်မတော်သည် အတင်းအဓမ္မ ပေါ်တာထမ်းခိုင်းစေခြင်း၊ ရက်စက်ခြင်းအပြင် အခြားလူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို လူထုအပေါ် မကြာသေးမီကာလများအတွင်း ကျူးလွန်ခဲ့သည်ဟု အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများမှ စွပ်စွဲထားပါသည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့အစည်း၏ အစီရင်ခံစာတွင် ၁၇ နှစ်ကြာ အပစ်ခတ်ရပ်စဲပြီးနောက် ၂၀၁၁-ခုနှစ်၊ ဇွန်လမှစတင်ကာ KIO နှင့် တပ်မတော်အကြား တိုက်ခိုက်မှုများ ပြန်လည်ဖြစ်ပွားလာရာ ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းဒေသများတွင် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ တွင်ကျယ်လာကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာသူများအချို့နှင့် အရပ်ဖက် လူ့အဖွဲ့အစည်းများက ၎င်းဒေသများအတွင်း ဖြစ်ပွားနေသည့်တိုက်ပွဲများသည် ရွှေဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်း လမ်းကြောင်းလုံခြုံရေးနှင့် အနည်းဆုံး တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့် ဆက်စပ်နေသည်ဟု ထုတ်ဖော်ပြောကြားထားပါသည်။

တစ်နိုင်ငံလုံးအပစ်ခတ်ရပ်စဲရေး ဖြစ်စဉ်အောင်မြင်သွားသည့်တိုင် မြန်မာနိုင်ငံနယ်စပ်ဒေသများ၏ မလုံခြုံမှုပြဿနာသည် ပြီးဆုံးသွားဖွယ်မရှိပါ။ ဆွေးနွေးရေးစာပွဲတွင် အဓိက လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းကြီးများနှင့်အတူ ခွဲထွက်အဖွဲ့များ၊ ကျေးရွာပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ (အချို့တွင် အင်အား ရာနှင့်ချီပါရှိ) နှင့် လက်နက်ကိုင် ရာဇဝတ်တိုက်များ ပါဝင်နေပါသည်။ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမရှိခြင်း၊ လက်နက်များလွယ်ကူစွာရရှိနိုင်ခြင်း၊ လုံခြုံရေးအားနည်းခြင်းနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးခြင်း စသည့်အချက်များသည် ထိုဒေသများအား လုံခြုံမှုမရှိသောဧရိယာအဖြစ် ကာလအတန်ကြာသတ်မှတ်ခံရရန် အကြောင်းဖြစ်စေပါသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်သည် လက်နက်ဖျက်သိမ်းခြင်း၊ တပ်ရပ်သိမ်းခြင်း၊ ပြန်လည်နေရာချထားခြင်းနှင့် ပြန်လည်ပေါင်းစည်းခြင်း (DDRR) စသည့် အဆင့်များသို့ (နှစ်ကာလများ လိုအပ်မည်ဆိုသော်လည်း) နောက်ဆုံးရောက်ရှိသွားမည်ဆိုပါက၊ စစ်သည်ဟောင်းများသည် တရားဥပဒေနှင့်ညီညွတ်သည့် လုပ်ငန်းကိုင်ငံများရရှိရန် အခက်ခဲများရှိလာသောအခါတွင် မိမိတို့ ဘဝရပ်တည်ရေးအတွက် အတင်းအဓမ္မ ငွေကြေးကောက်ခံခြင်း၊ တရားမဝင်နည်းလမ်းများဖြင့် ဝင်ငွေရှာခြင်းနှင့် ရာဇဝတ်မြောက်သောနည်းလမ်းများဖြင့် ဝင်ငွေရှာခြင်းစသည့် အပြောင်းအလဲအခြေအနေများ မလွှဲမရှောင်သာဖြစ်လာရပေမည်။ ယခုမျက်မှောက်ကာလတွင်းမှာပင် ထိုသို့သော ဖြစ်အင်လက္ခဏာအချို့ကို တွေ့မြင်နေရပြီဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာ့လုံခြုံရေးအင်အား ပြန်လည်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးတွင် နိုင်ငံတကာ၏ အထောက်အပံ့

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြန်လည်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ဖြစ်စဉ်စတင်ခဲ့သည့် ၂၀၁၁-ခုနှစ် ကတည်းကပင်၊ နိုင်ငံခြားအစိုးရများနှင့် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများသည် ရဲနှင့်တပ်မတော်တို့အား လူ့အခွင့်အရေးနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ကဏ္ဍများအား သင်တန်းပို့ချပေးခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာတွင် ရုံးစိုက်ထားသည့် ICRC သည် အင်အားကို မှန်ကန်စွာအသုံးပြုခြင်း၊ လူအုပ်စုအား ထိန်းချုပ်ခြင်းနှင့် ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခြင်းလုပ်ငန်းစဉ် စသည့်အကြောင်းအရာများနှင့်ပတ်သက်ပြီး စက်တင်ဘာလ၊ ၂၀၁၃-ခုနှစ်တွင် ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များနှင့် တပ်မတော်တို့၏ ထိပ်ပိုင်းအရာရှိများအား သင်တန်းစတင်ပေးခဲ့ပါသည်။ ဒီဇင်ဘာ ၂၀၁၃ တွင် ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ ရဲစခန်းများအတွက် ICRC မှ ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်း နိုင်ငံတကာစံနှုန်းနှင့် ရဲအင်အားကို မှန်ကန်စွာအသုံးပြုခြင်း စသည့်သင်တန်းများကို ပေးခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ရဲတပ်ဖွဲ့အတွက် EU မှ ပို့ချသည့်သင်တန်းကို နိုဝင်ဘာလ၊ ၂၀၁၃-ခုနှစ်တွင် စတင်ခဲ့ပါသည်။

ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၀၁၄ တွင် EU မှ ရဲအရာရှိများသည် မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့ဝင် ၂၀၀ အား ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းနှင့် လူ့အခွင့်အရေး၊ လူစုအား ထိရောက်စွာထိန်းချုပ်ခြင်း၊ အကြမ်းဖက်မှု ဖြစ်ပေါ်လာမည့်အခြေအနေကို တားဆီးကာကွယ်ခြင်းစသည့် အကြောင်းအရာများဖြင့် သင်တန်းပေးခဲ့ပါသည်။ မတ်လ ၂၀၁၅ အရောက်တွင် ရဲတပ်သား ၄၀၀၀ ခန့်ကိုသင်တန်းပေးနိုင်ရန် EU မှ မျှော်မှန်းထားပါသည်။

အမေရိကန်အစိုးရသည် တပ်မတော်နှင့် စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ ဆက်ဆံရေးများရှိပါသည်။ ထိပ်ပိုင်း ကွပ်ကဲရေးအရာရှိများအား လူ့အခွင့်အရေးနှင့်ပတ်သက်သည့် သင်တန်းများကို ပို့ချပေးခဲ့ပါသည်။ သို့သော် တည်ရှိနေဆဲဖြစ်သော ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများကြောင့် တရားဝင်သင်တန်းပေးမှုများ မရှိသေးပါ။ US Congress နှင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အဖွဲ့အစည်းများသည် သင်တန်းပို့ချမှုအပေါ် စိုးရိမ်ပူပန်ခြင်းများကို ထုတ်ဖော်ခဲ့ကြပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် တပ်မတော်မှ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ရှိနေသေးကြောင်း ထုတ်ဖော်စွပ်စွဲချက်များ ဆက်လက်ပေါ်ထွက်နေဆဲဖြစ်သော ကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ ဇန်နဝါရီလ ၂၀၁၄-ခုနှစ်တွင် UK အစိုးရမှ တပ်မတော်အရာရှိ ၄၀ ဦးအား ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတွင် စစ်တပ်၏အခန်းကဏ္ဍ၊ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ပြန်လည်ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း၊ အုပ်ချုပ်ရေး၊ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး စသည့်အကြောင်းအရာများကို သင်တန်းပို့ချပေးခဲ့ပါသည်။ UK အစိုးရ၏ အကြီးပိုင်းအရာရှိများမှ ၎င်းသင်တန်းသည် တပ်မတော်၏ စစ်ရေးဆိုင်ရာစွမ်းရည်များကို မြှင့်တင်ပေးမည်မဟုတ်ကြောင်းကို အလေးပေးပြောကြားခဲ့သည်။

ဆယ်စုနှစ်ချိန်က အထီးကျန် ချန်လှပ်ထားခံရပြီးနောက်တွင် နယ်စပ်ဒေသ လုံခြုံရေးကဏ္ဍအား ပြန်လည်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသည် အရေးကြီးလာပါသည်။ လုံခြုံရေးအင်အားစုများသည် အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်သို့ ဖြည်းဖြည်းချင်းရောက်ရှိရန် မျှော်လင့်ထားရပါသော်လည်း၊ လက်ရှိဖွဲ့စည်းထားသည့် (အစိုးရ၊ အလှူရှင်နှင့် မြန်မာ့မူဝါဒနှင့် ဥပဒေကို ပြန်လည်ပုံဖော်ရန်ရည်ရွယ်သော နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ ပါဝင်သည့်) ကဏ္ဍ ၁၆ ခု သုတေသနအဖွဲ့များတွင် ထိုအချက်၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာကို မတွေ့ရှိရပေ။ သင်တန်းပို့ချပေးခြင်းသည် အလွန်အရေးကြီးသည့် ခြေလှမ်းဖြစ်သည်။ သို့သော် ယခုထိတိုင် ပို့ချပေးနိုင်သည့်သင်တန်းသည် စစ်တပ်နှင့်ရဲအင်အားစု၏ အစိတ်အပိုင်းအနည်းငယ်မျှကိုသာ အကျိုးဝင်နိုင်မှုရှိပါသည်။ စစ်တပ်၏ လုပ်ငန်းစဉ် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများတွင်သော်လည်းကောင်း၊ ရဲတပ်ဖွဲ့၏ လုပ်ငန်းဖော်ဆောင်မှု ဖြစ်စဉ်များတွင်သော်လည်းကောင်း လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူသားချင်းစာနာမှုဥပဒေများ ပြည့်စုံစွာ သက်ဝင်ပေါင်းစပ်နိုင်ရန်အတွက် လုပ်ဆောင်ရန် အချက်များစွာ ကျန်ရှိနေသေးပါသည်။ ထို့အပြင် လုံခြုံရေး၏ အဓိကအခန်းကဏ္ဍသည် လူထုအား ကာကွယ်ခြင်းဖြစ်ပြီး၊ နိုင်ငံတော်ကို ကာကွယ်ရုံ သက်သက်မျှသာမဟုတ်ကြောင်း ရှုထောင့်သစ်တစ်ခုကို ပေါင်းစပ်စုစည်းပေးရန်လည်း လိုအပ်ပါသေးသည်။ ထို့အပြင် လုံခြုံရေးအင်အားစုများ၏ လူထုအားကိုင်တွယ်ဆက်ဆံရာတွင် အပြုအမူဆိုင်ရာ ပြောင်းလဲမှုကြီးများ ပြုလုပ်ရန်လိုအပ်ပါသည်။

(ခ) ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ ကဏ္ဍအတွက် အဓိကလူ့အခွင့်အရေး ပါဝင်ပတ်သက်မှုများ

မြန်မာ့လုံခြုံရေးဝန်ဆောင်မှုနှင့်အတူ အပြန်အလှန် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း

- **စစ်တပ်နှင့်ချိတ်ဆက်ထားမှုများ** ။ ။ ဥပဒေနှင့် တည်ငြိမ်မှုအားထိန်းသိမ်းခြင်း၊ လုံခြုံရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးအား ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးအတွက် အစိုးရသည် အဓိကတာဝန်ရှိသူ ဖြစ်ပါသည်။ လုံခြုံရေးသည် အစိုးရ၏တာဝန်ဖြစ်ပါသည်။ ထိလွယ်ရလွယ်သောဒေသနှင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားသောဒေသများတွင် ရပ်ရွာလူထု (အထူးသဖြင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုဒေသများတွင်)နှင့် အပြုသဘောမဆောင်သော၊ သို့မဟုတ် ပြဿနာသဘောဆောင်တတ်သော ဆက်ဆံရေးများ ရှိလေ့ရှိသည့် တပ်မတော်သည် ထိုလုံခြုံရေးတွင် တာဝန်ရှိသူဖြစ်သည်။ အခြားဒေသများတွင် ရေနံမြေရဲတပ်ဖွဲ့၊ ရှိပြီး ရေနံမြေလုံခြုံရေးအား ပုံမှန်လုပ်ဆောင်ပေးပါသည်။
- **PSC နှင့် အမေရိကန်၏ ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုတွင်ပါရှိသည့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေအပိုင်း** ။ ။ ပုံစံနမူနာထုတ်လုပ်မှုအပေါ် ခွဲဝေစာချုပ် (the model Production Sharing Contract) PSC ၊ အပိုင်း ၁၇.၁ အရ MOGE သည် အောက်ပါအတွက် တာဝန်ရှိပါသည်။ "လုံခြုံမှုအတွက် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုအား စာချုပ်ချုပ်ဆိုသူမှ တောင်းခံလာလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ MOGE၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်ရှိ အရင်းအမြစ်များမှ အထောက်အပံ့များရရှိနိုင်ရန်အတွက် လုပ်ဆောင်ရန်" တောင်းခံလာလျှင် သော်လည်းကောင်း ဝန်ထမ်းများရရှိနိုင်မှု အဆင်သင့်အနေအထားတွင်မရှိသော အခြေအနေမျိုးတွင် MOGE သည် ဆောလျင်စွာ အခြားအရင်းအမြစ်မှ အစားထိုးအသုံးချမှုဖြင့် လုံခြုံစေရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအခါ စာချုပ်တွင်တောင်းဆိုထားသည့် ကုန်ကျစရိတ်များအား စာချုပ်ချုပ်ဆိုသူမှ MOGE ထံသို့ ပြန်လည်ပေးသွင်းရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်ပမှ လုပ်ဆောင်လည်ပတ်သူများအနေဖြင့် တပ်မတော်မှဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် လုံခြုံရေးအတွက် ငွေကြေးပေးဆောင်ရသည်ဟု ရှုမြင်ခံရမည်ကို လွန်စွာမှ တွန့်ဆုတ်မိမည်ဖြစ်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပေးဆောင်မှုသည် ကုမ္ပဏီနှင့် တပ်မတော်အား တိုက်ရိုက်ချိတ်ဆက်မိစေနိုင်ပါသည်။ ထိုဥပဒေအပိုင်းသည် အမေရိကန်၏ ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုအား အပြည့်အဝ ချိုးဖောက်နိုင်ပါသည်။ လုံခြုံရေးအတွက် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်းပြီး ကုမ္ပဏီများသည် ပျော့ပြောင်းပြီး အပြောင်းအလဲကိုလက်ခံရန် လွယ်ကူသည့်အနေအထားတွင် ရှိရန်လိုအပ်ပြီး လိုအပ်လျှင် ကုမ္ပဏီများမှ လုံခြုံရေးအတွက် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ခြင်းများအချို့ကို ထိန်းချုပ်ကိုင်တွယ်နိုင်သည့် အခွင့်အရေးလည်း ထားရှိပေးထားသည့် နည်းလမ်းမျိုးဖြစ်ပါသည်။ ကိုယ်ပိုင်လုံခြုံရေးဝန်ထမ်းများ ထားရှိပိုင်ခွင့်ကို ကုမ္ပဏီများအား တရားဝင်ခွင့်ပြုထားသင့်ပေသည်။
- **ဆွေးနွေးအကြံပေးခြင်းနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်း** ။ ။ စစ်တပ်မှ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို အခြံတစ်စေ့လွန်ခဲ့သည်ဟူသည့် သမိုင်းကြောင်း၊ စစ်တပ်နှင့်ရဲတပ်ဖွဲ့တွင် လူ့အခွင့်အရေးအသိပညာ နိမ့်ပါးခြင်း၊ သို့မဟုတ် မရှိခြင်းနှင့် လူ့အခွင့်အရေးပညာပေးသင်တန်း ပို့ချမှုနည်းပါးခြင်း စသည့်အချက်များကြောင့် ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့ ကုမ္ပဏီများနှင့် စာချုပ်ချုပ်ဆိုသူများတို့သည် မိမိတို့၏ လုံခြုံရေးစီစဉ်ဆောင်ရွက်ချက်များက လူ့အခွင့်အရေးအား လေးစားပါကြောင်းသေချာစေရန် အထူးဂရုစိုက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ ပြုလုပ်ရာတွင် စစ်တပ်နှင့်ရဲတပ်ဖွဲ့ထံသို့ အပြုသဘော

ဆောင်သည့်ပုံစံဖြင့် ချဉ်းကပ်ရောက်ရှိနိုင်ရန် ဆွေးနွေးအကြံပေးခြင်း၊ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သင်တန်းများပေးခြင်း စသည် တို့ဖြင့် လုပ်ဆောင်ရပါမည်။ ပတ်ဝန်းကျင်ပြောင်းလဲရာတွင် ကုမ္ပဏီများအား ကျယ်ပြန့်ပြီး နည်းစနစ်ပိုကျသည့် နည်းလမ်း ဖြင့် တုံ့ပြန်ရန် အကြံပေးကြသည်။ ထိုသို့ တုံ့ပြန်ရာတွင် စစ်တပ်နှင့်ရဲတပ်ဖွဲ့တို့၏ အလွဲသုံးစားပြုမှုများ ဖြစ်ပွားနိုင်သည့် အခြေအနေရှိတတ်ပြီး၊ ပိုမိုကျဉ်းမြောင်းသော ချဉ်းကပ်ပုံနှင့် အတိတ်ကအသုံးပြုခဲ့သော နည်းလမ်းများကို အသုံးချရန် ဦးစားမပေးတတ်ပေ။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် မိမိတို့၏ စီမံကိန်းပတ်လည်တွင် "Cordon Sanitaire" များ ဖန်တီးထားပြီး၊ ကုမ္ပဏီသည် ရွာသူရွာသားများအတွက် အကာအကွယ်သဖွယ် တည်ရှိနေသည့် အနေအထားကို ဖြစ်စေသည်။ သို့သော် ၎င်းဆောင်ရွက်ချက်သည် မိမိတို့ဖော်ဆောင်သည့် လုပ်ငန်းခွင် ပြင်ပဧရိယာများအတွက် ထိရောက်မှုနည်းပါးပါသည်။ ထို့ အပြင် အခြားဧရိယာအား ဖော်ကားကျူးလွန်မှုများကိုလည်း ဖြစ်ပေါ်စေတတ်ပါသည်။ ဥပမာ ငွေကြေးပေးဆောင်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် လုပ်အားပေးဆောင်ခြင်း)

■ **နိုင်ငံတကာ လူသားချင်းစာနာမှုဥပဒေ။** ။ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခအခြေအနေများတွင် နိုင်ငံတကာ လူသားချင်းစာနာမှု ဥပဒေကို ကျင့်သုံးသည်။ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခနှင့် နီးကပ်စွာဆက်သွယ်နေသော လုပ်ဆောင်မှုများကို ဆောင်ရွက်သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ (တည်နေရာအနေအထားအရ သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းသဘောသဘာဝအရ) သည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူသားချင်း စာနာထောက်ထားမှုဥပဒေနှင့် ကိုက်ညီသည့်ရှုထောင့်များကို လေးစားရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကုမ္ပဏီများ သည် လုံခြုံရေးအင်အားနှင့် စပ်လျဉ်း၍သော်လည်းကောင်း ပိုင်ဆိုင်ရာမြေယာ၊ ဥစ္စာပစ္စည်းရယူပိုင်ဆိုင်ခြင်းများ အပါအဝင် အခြားလုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်မှု ရှုထောင့်များနှင့်ပတ်သက်သော တာဝန်ဝတ္တရားများကို ထပ်လောင်း ထမ်းဆောင်ရပါသည်။

■ ဆန္ဒအလျောက် လေးစားလိုက်နာနိုင်သော လုံခြုံရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမူများ (VP) ။ ဆန္ဒအလျောက် လေးစားလိုက်နာနိုင်သော လုံခြုံရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမူများ (VPs) သည် အစိုးရ၊ ကုမ္ပဏီများနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများပါဝင်သည့် စတင်ကြိုးပမ်းမှုတစ်ခုဖြစ်သည်။ ကုမ္ပဏီများမှ အများပြည်သူနှင့် တစ်သီးပုဂ္ဂလ လုံခြုံရေးကိုပံ့ပိုးပေးနိုင်ရန် ရည်ရွယ်သော လူ့အခွင့်အရေးကိုအားပေးသည့် လုပ်ငန်း လုပ်ဆောင်မှု မူဘောင်အတွင်းမှ လုပ်ငန်းဖော်ဆောင်ရာတွင် အခြေခံမူသဘောတရားများသည် ကုမ္ပဏီ၏လုပ်ငန်း ဖော်ဆောင်မှု၏ အန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးနှင့် လုံခြုံရေးအတွက် လမ်းညွှန်ထိန်းကျောင်းမှု ဖြစ်စေသည်။ ဆန္ဒအလျောက် လေးစားလိုက်နာနိုင်သော လုံခြုံရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမူများ (VP) သည် အစိုးရ၏လုပ်ဆောင်ချက်များ အထူးသဖြင့် အများပြည်သူလုံခြုံရေးကို ပံ့ပိုးပေးမှုများသည် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေး မြှင့်တင်ရေးတို့ဖြင့် ဆီလျော်ကိုက်ညီမှု ရှိ၊ မရှိ သေချာစေရန် ကုမ္ပဏီများမှအလေးပေးကြောင်း အထူးသိစေပါသည်။ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အန္တရာယ်ရှိနိုင်မှုနှင့် မှန်ကန်သင့် လျော်သော တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများတွင် ကုမ္ပဏီနှင့် အများပြည်သူလုံခြုံ ရေးတပ်ဖွဲ့(စစ်တပ်နှင့်ရဲတပ်ဖွဲ့) တို့ ပုံမှန်ဆက် သွယ်ဆောင်ရွက်မှုများ ပါဝင်ပါသည်။ မြန်မာသည် ဆန္ဒအလျောက် လေးစားလိုက်နာနိုင်သော လုံခြုံရေး နှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမူများ(VP)၏ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ မဟုတ်ပါ။ သို့သော် ထိုအချက်သည် ကုမ္ပဏီများအား မြန်မာနိုင်ငံတွင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် အစိုးရဌာနများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း စသည်တို့အား အဟန့်အတားဖြစ်စေမည် မဟုတ်ပါ။ အထက်တွင်ဆိုခဲ့သည့် အများပြည်သူ လုံခြုံရေးကဏ္ဍအတွက် သင်တန်းပို့ချခြင်းသည် ထိုဆွေးနွေးချက်များအတွက် အခြေခံလုပ်ငန်းချမှတ်ရာတွင် အရေးပါသည့်ခြေလှမ်းဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ၎င်းအပိုင်းသည် ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့ လုပ်ငန်း လုပ်ဆောင်သူများနှင့် အစိုးရတို့ စုပေါင်းဆွေးနွေးခြင်းသည် အရေးပါအသုံးဝင်မှုရှိသော အပိုင်းဖြစ်နိုင်ပါသည်။

အသစ်ထွက်ပေါ်လာသည့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားချက်များနှင့် အခြေအနေများ

■ **ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့ စီမံကိန်းဝန်းကျင်တွင် ဆန့်ကျင်ဆန္ဒပြမှု။** ။ ဆယ်စုနှစ်ချီကာ လွတ်လပ်စွာ ဆန္ဒထုတ်ဖော်ခွင့် ဖိနှိပ်ခံထားရသည့် အခြေအနေကြောင့် ဒေသအစိုးရမှ အဆင်သင့်ပြင်ဆင်ထားမှုမရှိသော အခြေအနေမျိုးတွင် ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ စီမံကိန်းဝန်းကျင်၌ ဆန့်ကျင်ဆန္ဒဖော်ထုတ်ခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ဖွယ်ရှိသည်။ အကြမ်းဖက်မှုများနှင့် ဆန္ဒပြသူများအား ဖမ်းဆီးခြင်းစသည့် အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိနိုင်ပါသည်။

■ **အကြမ်းဖက်မှုမှ ထွက်ပြေးရှောင်တိမ်းသူများ။** ။ အသစ်ပေါ်ထွက်လာသည့် လုံခြုံရေးအခြေအနေရပ်များ၊ ဥပမာ ရိုဟင်ဂျာ ဆိုသူများသည် အကြမ်းဖက်မှုမှ ရှောင်တိမ်းထွက်ပြေးရန် သို့မဟုတ် အဆိုးစွန် ဆင်းရဲမွဲတေမှုမှ လွတ်မြောက်ရန်အတွက် လေ့ဖြင့် ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော်ကို ဖြတ်သန်းကြသည်။ (အစိုးရ၏ ထုတ်ပြန်ချက်အရ ထိုလေ့များသည် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်

နိုင်ငံသားများကိုပါ သယ်ဆောင်သည်။) ထိုလေ့များသည် ပင်လယ်ပြင်တွင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေသည့် သင်္ဘောကြီးများ၊ သို့မဟုတ် ထောက်ပံ့ရေးယာဉ်များ၏ လမ်းကြောင်းပေါ်တွင် ဖြတ်သန်းသွားကြသည်။ ကုမ္ပဏီများသည် ထိုသို့သော လေ့များမှ ဒုက္ခရောက်နေ၍ အကူအညီလိုနေသူများကို တွေ့ရှိသောအခါ တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် သင့်တော်မှန်ကန်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို ချမှတ်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့ စမ်းသပ်ရှာဖွေရေး လုပ်ဆောင်ချက်များအတွက် သင်္ဘောများသည် စစ်တွေနှင့် ကျောက်ဖြူဆိပ်ကမ်းများကို အသုံးပြုခြင်းမှပေါ်ထွက်လာသည့် ဆက်စပ်သက်ရောက်မှုသည် ရခိုင်ပြည်နယ်ဝန်းကျင် ကယ်ဆယ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် ထောက်ပံ့ရေးတွင် ကြားဝင်ထိခိုက်မှု ရှိနိုင်ပါသည်။ သို့မဟုတ် ထိုဆိပ်ကမ်းနှစ်ခုတွင် ပိုမိုကြီးမားသည့် လုံခြုံရေးချထားမှု အခြေအနေဖြစ်ပေါ်စေပြီး၊ ဒေသလူထုနှင့် ကယ်ဆယ်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုတို့အတွက် အပြုသဘောမဆောင်သည့် နောက်ဆက်တွဲအကျိုးများ ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။

- **ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့ ဒေသတွင်းရာဇဝတ်မှု။** ။ ဒေသခံအဆင့်တွင်၊ မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် အရက်သေစာများသည် ဒေသတွင်းဝင်ရောက်လာသည့် အလုပ်သမားများနှင့်အတူ တိုးပွားလာခြင်း၊ ဒေသတွင်း စားသောက်ဆိုင်များသည် အရက်များကိုရောင်းချခြင်း (ကလေးများကိုပါ) စသည်တို့အတွက် ရပ်ရွာလူထုများမှ စိုးရိမ်ပူပန်မှုရှိကြောင်း ထုတ်ဖော်ကြသည်။ ထိုနယ်ပယ်အခြေအနေသည် ကုမ္ပဏီ၏ ပိုင်ဆိုင်ရာဥစ္စာစည်းစိမ်များ တိုးပွားလာခြင်းနှင့်အတူ ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းကြောင့် ဒေသတွင်းရာဇဝတ်ပြစ်မှုများ တိုးပွားလာစေနိုင်ပါသည်။ တစ်ဆက်တည်းတွင် ကုမ္ပဏီများနှင့် ရပ်ရွာလူထု၏ လုံခြုံရေးကိုလည်း ထိပါးစေပါသည်။ အချို့သော ရပ်ရွာလူထုများသည် ကုမ္ပဏီဝန်ထမ်းများနည်းတူ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု မခံစားကြရကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြောကြားကြပါသည်။

ကုမ္ပဏီမှ အလုပ်ခန့်အပ်ခြင်းနှင့် စာချုပ်ချုပ်ဆိုထားသည့် လုံခြုံရေးဝန်ဆောင်မှုပေးသူများ

- **စီးပွားရေး ဖိတ်ဖက်များ။** ။ ကုမ္ပဏီများသည် လုံခြုံရေးဝန်ထမ်းများအတွက် ပြင်ပဝန်ဆောင်မှု ပေးသူများထံမှ ငှားရမ်းကြပါသည်။ ထိုသို့ ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများ၏ နောက်ကြောင်း၊ ပိုင်ဆိုင်သူ၊ မန်နေဂျာ၊ ဝန်ထမ်း စသူတို့သည် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုနှင့်ဆက်စပ်သည့် ရာဇဝင်နောက်ခံ မရှိသူများဖြစ်ကြောင်း သေချာစေသင့်ပါသည်။ ထိုသူများအား လူ့အခွင့်အရေး လေးစားလိုက်နာခြင်းဆိုင်ရာသင်တန်းများ ပို့ချပေးသင့်ပါသည်။ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအခြေအနေနှင့် အလုပ်ခန့်အပ်မှုစာချုပ်များနှင့် ဝန်ဆောင်မှုပေးသူနှင့် ချုပ်ဆိုသည့်စာချုပ်များသည် အလုပ်သမားအခွင့်အရေးစံနှုန်းနှင့် ကိုက်ညီကြောင်း သေချာစေရပါသည်။ ကုမ္ပဏီများသည် လုံခြုံရေးဝန်ထမ်းများ ခန့်အပ်ရာတွင် ဒေသတွင်းလူများအား ဦးစားပေးရန် ထည့်သွင်း စဉ်းစားသင့်ပါသည်။ သို့သော် ထိုလုပ်ဆောင်ချက်မျိုးသည် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းတွင် တင်းမာမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေတတ်သည်ကို သိရှိထားသင့်ပါသည်။ (အသေးစိတ် အကြောင်းအရာများကို အပိုင်း ၄.၂ ၊ ရပ်ရွာလူထုတွင်ရှုပါ။) ယခုအခါတွင် နိုင်ငံတကာဆိုင်ရာလူ့အခွင့်အရေးနှင့် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ ဥပဒေများပေါ်တွင် အခြေခံသည့် ပုဂ္ဂလိကလုံခြုံရေးဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်း၏ အခြေခံနှင့် စံနှုန်းများကို ချမှတ်ပေးထားသော နိုင်ငံတကာ ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာ နည်းဥပဒေ (ICOC) များ ရှိနေပြီဖြစ်သည်။ ကုမ္ပဏီများမှ နည်းဥပဒေကိုလိုက်နာမည်ဖြစ်ကြောင်း လက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်ပါသည်။ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည့် ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများကို စစ်ဆေးရန်အတွက် သင့်လျော်ကိုက်ညီသည့် ရည်ညွှန်းချက်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် ၎င်းအား သတ်မှတ်ထားသည့်ကာလအတွင်း ကုမ္ပဏီ၏ ကတိကဝတ်များအတွက် ချိန်ရွယ်လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။
- **လက်နက်အသုံးပြုမှု။** ။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပုဂ္ဂလိကလုံခြုံရေးဝန်ထမ်းများသည် လက်နက်ကိုင်ဆောင်ခြင်း မရှိကြပါ။ ထိုအချက်သည် လူ့အခွင့်အရေးအား အန္တရာယ်ဖြစ်စေနိုင်မည့်အဆင့်ကို လျော့ကျစေပါသည်။ သို့သော် အန္တရာယ်ကွယ်ပျောက်သွားခြင်း မဟုတ်ပါ။ သင့်တော်သော လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သင်တန်းများပို့ချပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။

(ဂ) ကွင်းဆင်းလေ့လာခြင်းမှ တွေ့ရှိချက်များ

ကုမ္ပဏီလုံခြုံရေး

လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ရည်ညွှန်းချက် - လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး၏ အသက်ရှင်နေထိုင်ခွင့်၊ လွတ်လပ်ခွင့်နှင့် လုံခြုံရေးအခွင့်အရေး။

ကွင်းဆင်းလေ့လာခြင်းမှ တွေ့ရှိချက်များ

- ကုမ္ပဏီမှ ငှားရမ်းခန့်အပ်သည့် လုံခြုံရေးဝန်ထမ်းများနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဒေသရပ်ရွာလူထုမှပြုသည့် တိုင်တန်းချက်များ မကြားသိခဲ့ရပါ။ ပိုက်လိုင်းတည်ရှိရာဒေသအတွက် လက်နက်ကိုင်ဆောင်ခြင်းမရှိသော လုံခြုံရေးဝန်ထမ်းများကို ဒေသတွင်း ရပ်ရွာလူထု အသိုက်အဝန်းမှ အထူးခေါ်ယူခန့်အပ်သည်။ ထို့ကြောင့် ရပ်ရွာလူထုတွင်း လုံခြုံရေးဝန်ထမ်းများ ရှိနေပါသည်။ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာဖြစ်ရပ်များနှင့် ပတ်သက်ပြီး သာမန်ဖြစ်ရပ်များသာ ရှာဖွေတွေ့ရှိချက်တွင် တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ (ဥပမာ-ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့မှ အလုပ်သမားများ အရက်သေစာသောက်စားမူးယစ်ကာ ရန်ဖြစ်ခြင်း။ ပိုက်လိုင်းလုံခြုံရေးအား ပိုက်လိုင်းတွင်းတပ်ဆင်ထားသည့် အာရုံခံကိရိယာများဖြင့် စောင့်ကြည့်ထားပြီး၊ ပိုက်လိုင်း စောင့်ကြည့်သူဝန်ထမ်းများသည် ပုံမှန်စောင့်ကြည့်မှုအဖြစ် (နေ့စဉ်ဆိုသည်ထက် လစဉ်၊ သို့မဟုတ် အပတ်စဉ်) ပိုက်လိုင်းတစ်လျှောက်(မြေမျက်နှာပြင်) အား လိုက်လံစောင့်ကြည့်ရပါသည်။
- အလုပ်သမားများမှ မိမိတို့၏အလုပ်ရှင် (တစ်ဆင့်ခံ စာချုပ်ချုပ်ဆိုသူ) နှင့်ပတ်သက်ပြီး တိုင်ကြားချက်အချို့ ရှိခဲ့ပါသည်။ အကြောင်းအရာမှာ အခြားတစ်ဆင့်ခံ စာချုပ်ချုပ်ဆိုသူလက်အောက်ရှိ ဝန်ထမ်းများနှင့် အဆင့်ရာထူး၊ အလုပ်လုပ်ချိန်များ တူညီနေပါသော်လည်း လုပ်အားခ ပိုမိုနည်းနေခြင်းဖြစ်သည်။

အများပြည်သူ လုံခြုံရေး

လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ရည်ညွှန်းချက် - လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး၏ အသက်ရှင်နေထိုင်ခွင့်၊ လွတ်လပ်ခွင့်နှင့် လုံခြုံရေး အခွင့်အရေး။

ကွင်းဆင်းလေ့လာခြင်းမှ တွေ့ရှိချက်များ

- ရေနံမြေဧရိယာ (OFA)အား ရေနံမြေရဲတပ်ဖွဲ့ (MOGE နှင့် နီးကပ်စွာဆက်ဆံရေးရှိသည့် မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့မှ ခွဲပေးထားသည့်တပ်ဖွဲ့)မှ စောင့်ကြည့်ပြီး၊ လက်နက်ကိုင်ဆောင်နိုင်သည်။ ထိုအထူးတပ်ဖွဲ့သည် ရေနံမြေအတွင်း ခိုးမှုနှင့် ရေနံတရားမဝင် ခိုးထုတ်မှုများကို အဓိကစောင့်ကြည့်ရသည်။
- စစ်တပ်၊ သို့မဟုတ် MOGE လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့နှင့်ပတ်သက်ပြီး မကျေနပ်ချက်များကို သုတေသနပြုသူများထံသို့ တိုင်ကြားပြောဆိုသည်များရှိပါသည်။ သို့သော် မိမိတို့သိရှိသည်များကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုလေ့မရှိခြင်းကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရပေမည်။

လုံခြုံရေးကန့်သတ်မှုကြောင့် အသက်မွေးလုပ်ငန်းများကို ထိခိုက်ခြင်း

လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ရည်ညွှန်းချက် - လုံလောက်သော သက်ရှင်နေထိုင်မှု အခွင့်အရေး။

ကွင်းဆင်းလေ့လာခြင်းမှ တွေ့ရှိချက်များ

- တံငါသည်ရပ်ရွာလူထု၏ ပြောကြားချက်အရ လုံခြုံရေးအကြောင်းပြချက်ကြောင့် ကမ်းဦးရေတိမ်ပိုင်း ပိုက်လိုင်းအနီးတွင် ငါးဖမ်းရန် ပိတ်ပင်ကန့်သတ်ခြင်းများသည် ကာလကြာရှည်စွာ၊ သို့မဟုတ် အတိအကျမသိနိုင်သော ကာလတစ်ခုအထိ ရှိနိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားသည်။ ငါးဖမ်းခြင်းပိတ်ပင်မှုကြောညာချက်အား ဒေသအာဏာပိုင်၊ သို့မဟုတ် ရေတပ်မှ ထုတ်ပြန်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ ငါးဖမ်းပိတ်ပင်ခြင်းသည် မိမိတို့၏ဝင်ငွေနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းကို ထိခိုက်ကြောင်း တံငါသည်ရပ်ရွာလူထုမှ တိုင်တန်းကြပါသည်။

ကျားမသဘာဝ (ရျင်ဒါ)/အခက်အခဲပြဿနာ ကြုံတွေ့ဖွယ်ရှိသောသူများ

လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ရည်ညွှန်းချက် - လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး၏ အသက်ရှင်နေထိုင်ခွင့်၊ လွတ်လပ်ခွင့်နှင့် လုံခြုံမှု အခွင့်အရေး။

ကွင်းဆင်းလေ့လာခြင်းမှ တွေ့ရှိချက်များ

- လုံခြုံရေးဝန်ထမ်းများ ရှိနေသည်ဆိုသော်လည်း ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်း ဖော်ဆောင်ရာဒေသအချို့တွင် အမျိုးသမီးများသည် အမျိုးသားဦးရေများသည့် လုပ်သားအင်အားရှိသောလုပ်ငန်းများတွင် မလုံခြုံမှုကိုခံစားရကြောင်း အထူးသဖြင့် နိုင်ငံခြားအမျိုးသားလုပ်သားအင်အားကို ထည့်သွင်းသုံးသပ်ခြင်းဖြင့် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုကြသည်။
- အချို့မှာမူ များပြားလာသည့် အရက်ဆိုင်များအပေါ် စိုးရိမ်ပူပန်မိကြောင်းမှတ်ချက်ပြုကြသည်။ တစ်နေ့တာ၏ အချိန်တိုင်းတွင် အရက်သောက်သုံးနေခြင်းနှင့် တက်သစ်လူငယ်များ အရက်ဆိုင်များတွင် အရက်သောက်သုံးမှုကြောင်း ပြောဆိုခဲ့ကြသည်။ ရပ်ရွာအသိုက်အဝန်းအတွင်း အရက်များ အဆင်သင့်ရရှိနိုင်မှုသည် ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားခြင်း၊ ငွေကြေးဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုများ ပေါ်ပေါက်ခြင်းများကို ဖြစ်ပေါ်စေကာ လုံခြုံရေးကို ထိခိုက်စေမည်ဖြစ်ကြောင်း စိုးရိမ်ကြပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံမှ ကောင်းမွန်သော အလေ့အထကောင်းများ ဥပမာ

- ကုမ္ပဏီတစ်ခုမှ MOGE ၊ စစ်တပ်၊ ရေတပ်နှင့် မြို့နယ်အာဏာပိုင်များအတွက် သဘောဆန္ဒအလျောက် ဖြစ်ပေါ်လာသော လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမူသဘောတရားနှင့် လူ့အခွင့်အရေး (VPS) သင်တန်းကို ပို့ချပေးခဲ့သည်။
- ကုမ္ပဏီတစ်ခုမှ သဘောဆန္ဒအလျောက်ဖြစ်ပေါ်လာသော လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမူသဘောတရားနှင့် လူ့အခွင့်အရေးကို ၎င်းတို့ကုမ္ပဏီ၏ လုံခြုံရေးစီမံမှု၊ သင်ရိုးတန်း၊ လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ဆန်းစစ်ခြင်းများတွင် ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းထားကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုသည်။
- ကောင်းမွန်သည့် အလေ့အကျင့်ဖြင့် လုပ်ဆောင်သည့်အတိုင်း ထိခိုက်နစ်နာမှုများအား မှတ်သားရန်နှင့် ကုမ္ပဏီရှိ သက်ဆိုင်ရာဌာနများသို့ အကြောင်းကြားကာ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်ရန်အတွက် လုံခြုံရေးဝန်ထမ်းများနှင့် လူထုနှင့်ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်နေသည့် ဝန်ထမ်းတို့အကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများကို တွေ့မြင်ရပါသည်။